

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitae ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Præcipuum obiectum Theologiæ est Deus. cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

incarnationis, quod ipsum non est opus meritorium: neque ad illud attributionem habet per se, sed solum ex intentione Dei operantis.

IX. Denique solutio obiectionis tradita à Durando non satisfacit: nam si fides, vel Theologia eorum, quae habent maiorem excellentiam, speculatiua est absque attributione ad actum meritorium, & habet Deum per subiecto, sane, cum horum notitia sit magis expetibilis, & non minus necessaria singulis, quam omnis notitia fidei practica, ut ipse concedit, dicendum omnino est praecipuum obiectum fidei, ac Theologiae non esse actum meritorium: quandoquidem non est subiectum praecipuarum conclusionum; quod ipse requirit ad rationem praecipui subiecti: exemplum verò, quo vitur, non tollit difficultatem. Nauta enim non considerat astra, & faciem coeli, qua nauta, sed qua astrologus, ac philosophus naturalis, quibus scientijs nautica ex parte subalternatur, & quamuis postea ea cognitione utatur, tamquam assumptione ad colligendam conclusionem practica ex principio alio nautico practico, illa tamen secundum se est verè speculatiua, & nullius praxis immediatè regulatiua.

Præcipuum subiectum Theologiae est Deus.

CAPVT IV.

I. **E**xpendendum nunc est, utrum Deus sit primum subiectum Theologiae. Pars negans suaderetur in primis ex Philosopho lib. 1. Poster. c. 23. asserente scientiam omnem esse vnus generis subiecti partes, ac passionem considerantem: Deus autem partium, & passionum expers est: quare subire nequit rationem subiecti. Secundò omnis habitus discursiuus de aliquo subiecto procedit, aut per causam, aut per effectum ad demonstrandum aliquid de illo: Theologia neutro modo procedere potest: non per causam, quia diuina carent omnino causa: & si quis dicat sat esse, ut procedat ratione aliqua à priore, quales sunt in diuinis, non expedit nodum: namque ut hoc modo procederet, opus erat habere cognitionem definitiuam Dei, in quam reduci debet notitia omnis à priore; hanc autem in via non habemus, ut per se patet: imò si haberemus, euidenter agnosceremus omnia, quae per fidem, ac Theologiam obscurè cognoscimus: atque adeo euacuaretur fides, & Theologiae via ab illa dependens. Non procedere autem ab effectu constat, quoniam mysteria, quae pertinent ad Trinitatem personarum, & ad consilium, & decreta libera voluntatis diuinæ nobis per fidem reuelata, ex nullo effectu creato

possunt innotescere: ergo, cum Theologia circa illa versatur, non potest discurrere ex effectis. Tertiò primum subiectum continere debet virtute veritates omnes pertinentes ad habitum, cuius est subiectum, non quocumque modo, sed ita, ut ad ipsum, & eius definitionem, tamquam ad primam rationem cognoscendi resoluantur omnes: Deus autem non continet hoc modo veritates omnes in Theologia agnoscibiles: ergo non est subiectum Theologiae. Maior propositio habetur ex doctrina tradita: explicatio verò modò addita est etiam ad mentem ipsorum, & ratione constat: nam, si, ut res aliqua sit subiectum cuiusvis habitus, sat est, ut sit quomodocumque causa veritatum pertinentium ad illud, Deus esset primum subiectum omnium scientiarum: omnes enim veritates ad quamvis scientiam, vel habitum spectantes sunt à Deo tamquam à vera, & prima causa ipsarum. Assumptio verò ostenditur: namque ut veritates aliqua resoluantur ultimo in aliquid, tamquam in primum subiectum, necessariò resolui debent in vnum principium complexum, constans eodè subiecto: assensus enim discursiuus non resoluitur immediatè in terminos simplices, sed remotè per assensum principij complexi: non datur autem vnum principium reuelatum constans termino, Deus, loco subiecti, in quod omnes conclusiones Theologiae resoluantur: ergo neque in Deum resoluntur. Minor propositio huius Syllogismi probatur: nam discursus Theologicus pro diuersitate materiae resoluitur ultimo in propositiones immediatè reuelatas: hae autem sunt diuersae, quas omnes non opus est constare termino, Deus, neque Theologi est principia ipsa reuelata ulterius resolueret. Et confirmatur, quoniam soli assensus euidentes resoluntur ultimò in terminos simplices: ineuidetes enim non oriuntur ex simplici apprehensione terminorum: assensus autem Theologici sunt ineuidetes, ut constabit inferius: non ergo possunt ultimò resolui in Deum simplici apprehensione cognitum. Denique ex sententia Arist. lib. 3. metaph. textu 12. de singulari non est scientia: Deus autem singulare quid est: non ergo potest esse obiectum scientiae.

Dico primum. Deus est primum subiectum Theologiae. Ita Alenf. 1. p. q. 1. m. 3. docens materiam Theologiae, secundum rationem essentiae, quae principalius cognoscitur, & ad cuius notitiam aliorum cognitio ordinatur, esse diuinam substantiam. Albert. in 1. d. 1. art. 2. & tract. 1. Summæ, quaest. 3. m. 1. S. Thom. 1. p. q. 1. art. 7. & q. vnica prologi, art. 4. ad 1. & in 2. script. q. 1. art. 2. Bonauent. q. 1. Aegy. 1. p.

prologi,

Aristot.
Deus an
Theologiae
possit esse
subiectum.

Aristot.

II.

Alenf.

Albert.

S. Thom.

Bonauent.

Aegy.

Tarant. as.
Scot.
Hervaeus.
Argentinat.
Capreol.
Gerson.
Carthusian.
Henric.
Richard.
Aureol.
Ocham.
Bassol.
Aquilan.
Bachon.
Toletan.
Gregor.
Conrad.
Caietan.
Canus.
Hispalens.
Socinianus.

prologi. q. 3. in 2. d. 1. p. 1. q. 1. art. 1. 2. & 3. & Quodlib. 3. q. 2. Petrus de Tarantasia apud Carthusianum, q. 4. prologi. Scot. q. 3. à §. Ex dictis patet. Hervaeus, q. 7. & Quodlib. 9. q. 5. art. 2. & art. 3. ad 1. Argent. q. 1. Capr. q. 4. conclusionem 5. Ioannes Gerson, 4. p. tractatu de concordia metaphysicae alphabeto 20. Litera Z. Dionys. Carthusianus lib. 1. fidei orthodoxae, art. 2. §. 2. Henricus, Richardus, Aureolus, Ocham, Bassolis, Aquilan. Bachon, Toletan. Gregor. Conrad. Caietan. Can. Hispalensis, & Socinas citandi, c. 5. & 6. Sumitur verò ab ipsa nominis etymologia: est enim Theologia, ut supra dixi, sermo, siue ratio de Deo: quo argumento vitur D. Thom. 1. p. q. 1. art. 7. Scot. q. 3. prologi in principio, Richard. q. 6. & ceteri communiter: nec satis facit solutio Durandi, q. 5. prologi, nu. 27. qui respondet non semper denominationem habitus sumi à formali ratione subiecti: sed quandoque sumi à digniore. Et quia in opere nostra salutis dignius est illud, quod est ibi ex parte Dei, quam quod est ex parte nostra, idè Theologia, quae est scientia nostra salutis, denominatur à Deo. Verum nondum disputo de ratione formali, sed de precipuo subiecto: quod in Theologia Deum esse colligo, ex nominis etymologia: non enim sumunt scientiae denominationem à quocumque digniore, si ad subiectum habeat se extrinsecè, ut Deus respectu operis meritorij in sententia Durandi. Si verò dignior est Deus in ratione subiecti, profectò de ipso precipue disputare Theologia debet, peruersus enim ordo esset ex pluribus subiectis ad eundem habitum pertinentibus, ex instituto, ac precipue considerari ea, quae imperfectiora sunt, illud verò, quod excellentius est, minus precipue, ac secundariò, & cū attributione ad alia. Accedit, quod sensus sapientium facultatè hanc Theologiam nuncupantiū, fuit assignare inchoatā quamdā eius definitionem: hoc autem fit nomine ipso indicando precipuum, ac primum ipsius subiectum.

III.

Secundò Deus, ut agnoscibilis notitia discursiua ex principiis reuelatis, est subiectū per se agnoscibile absq; attributione ad aliud, & est radix, siue principium cognitionis reliquorū p attributionem ad ipsum: ergo erit subiectū primū Theologiae, cuius est conclusiones ex principiis reuelatis erueret. Consequentia patet, quoniam ex comuni omnium sententia, ea est ratio primi subiecti, ut eius scientia per se intèdatur, ceterorum verò in ordine ad ipsum. Antecedens quoque ad priorè partē ostenditur, quoniam Deus secundū se, est subiectū speculabile, & independentē à quouis alio subiecto, quo ad

veritate obiectiua: ergo potest terminare notitiam speculatiuā circa ipsum precipue intentam absque attributione ad aliud subiectū: alioquin neque esset primū subiectum, Theologiae Dei, ac beatorū; quod est falsum, ut idemet Durand. admittit, q. 5. prologi, n. 25. Verum respondebitur, etiam Deus secundū se sit subiectū speculabile, & eius cognitio per se primò intèdi queat, tamen, prout ex reuelatione intelligibilis est, non, nisi in ordine ad creaturā intelligi. Sed responsio est voluntaria: vel enim eo modo solum intelligitur, quia repugnat aliter intelligi: vel quia de facto veritates diuinæ nō per se primò, aut propter se reuelantur, & indagantur, sed solum per attributionem ad creaturam, ut videtur sentire Durand. ubi supra. Primum nō est dicendū: nam quemadmodū beati habent scientiam de Deo, tamquam de primo obiecto, sic Deus reuelare potuit easdē veritates, quas illi agnoscunt, ita ut nō esset vlla differentia quoad subiectum, Quod, sed quoad rationem formalem, & modum cognoscendi: quia quod illi sub lumine gloriae, & repræsentatione immediata ipsius essentiae, euidenter agnoscerent, viatores sub lumine fidei, & reuelatione obscura ineuidenter crederent: hoc autē posito, & fides, & Theologia vtens principiis reuelatis precipue intèderet agnitionem Dei absq; attributione ad aliud. Secundum quoque non est dandum: namque ea fides, quam haberemus de mysterijs diuinis, si Deus reuelando cōmunicaret nobis notitiam diuinorū propter se, nō esset alterius speciei ab ea, quā nunc habemus: neque magis, aut minus suapte natura ordinaretur ad rem creatam, quā modò: ergo, si tunc intenderetur per se primò propter ipsum Deum agnoscendum, modò etiam quantum ad ipsam attinet, eundem haberet ordinem proprium, atque intrinsecum, quamuis ex decreto Dei extrinsecò referatur ad opera meritoria. Hæc enim exterior directio, ut capite præcedenti dixi, non mutat propriam, atque intrinsecam habitudinem habitus ad subiectum.

Tertio fides, ac scientia nostra est imago quædā, ac similitudo scientiae Dei, ac beatorum: hæc autē est de Deo tamquā de proprio, ac primario obiecto: ergo & Theologia viatorum. Antecedens ostenditur, quoniam, ut ait D. Thom. 1. p. q. 1. art. 3. ad 2. Henricus in Summ. art. 19. q. 2. ad 2. Bassol. quæst. 3. prologi, art. 2. §. Contra fides, & Canus lib. 12. de locis, cap. 2. Theologia viatorum est quædā veluti impressio scientiae diuinæ, signante Deo mentes sigillo reuelationis, & luminis supernaturalis:

item,

IV.

S. Thom.
Henric.
Bassol.
Canus.

ad Cor. 13. item, quod nos obscure, beati clarè vident, ut constat ex illo Pauli 1. ad Corinth. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem*: quæ contrapositio non esset apta, si vtraque visio non sit eiusdem obiecti, item ex illo eiusdem Apostoli: *Nunc cognosco ex parte, tunc autè cognoscam sicut & cognitus sum*: loquitur autem de cognitione Dei, qui in via per fidem habemus imperfectam: itaque Theologia nostra, & beatorum cōueniunt in obiecto cognito, differunt autem penes lumen, ac modum videndi. Hoc argumentum conatur dissolvere Durandus, ubi suprà, negando maiorem propositionem, ac dicendo Theologiam beatorum, & nostrā differre etiam penes obiectum, *quoniam scientia, inquit, beatorū est premium, & vltima felicitas: ideoq; eius obiectum est Deus sub ea ratione, qua potest explere capacitatem naturalem intellectus, quod nulla creatura, aut ratio attributalis potest efficere*: at Theologia, quā de Deo in via habemus, dirigit nos ad actum meritorium: ideoque non est principaliter de ipso Deo: quam solutionem indicat. n. 15. citato. Quæ responsio, quatenus supponit aliquid diuinum latere viatores, quod videant beati, verissima est. Si verò neget id ipsum, quod illi clarè vident, nos per fidē agnoscere, falsissima est: nec ea videtur mēs Durandi, sed solum, quod visio beata de eodem obiecto, cuius est fides, non dirigitur ad actum, sicut fides. Verū neque ita assignatur discrimen sufficiens: neque enim visio Dei est minus apta dirigendo actui amoris, religionis, ac ceterorum, quos beati exerceant in patria, quam fides dirigendis actibus meritorijs: quare, si ex illo minimè sequitur Deum nō esse subiectū primum, ac per se visionis beatæ, neque etiam sequitur nō esse primum obiectum fidei. Ex eo enim, quod in patria non sit actus meritorius, nō tollitur quo minus sit actus dirigibilis à notitia beata, saltem occasionaliter, quemadmodū actus meritorius in via dirigi potest, à notitia speculatiua S. Trinitatis: atque adeo, sicut visio Dei; quia suapte natura nō est præcipue propter vllā operationem, sed ipsa habet rationē vltimi finis formalis, est Dei sicut primi, ac præcipui obiecti: ita fides, quamuis ex parte, qua est practica, respiciat secundariū opus; quatenus tamen est cognitio summa, ac primæ veritatis per se exportabilis, per se primò, ac præcipue respicit Deum absque ordine ad creaturas. Deniq; in sacris literis, & Theologia per se primò traduntur ea, quæ pertinent ad naturam Dei, hypostasēs, attributa, operationes, ut vel mediocriter in sacris

studijs versatus dignoscere potest: primū verò subiectū illud est, cuius per se natura, ac proprietates inuestigantur, ac sciuntur.

Dico secundū. Cætera, quæ veniunt in considerationē Theologicam, pertinent ad subiectū secundarium per attributionē ad Deum. Afferitur ab iisdem auctoribus. Probatur autē ex illo Ioan. c. 20. *Hæc autem sunt, ut credatis, quia Iesus est filius Dei*. Ex quibus cōstat cætera in Evangelio scripta fuisse in ordine ad fidem, ac notitiā filij Dei, quæ est vna persona S. Trinitatis: atq; adeo creata omnia, verbi gratia, miracula, conaciones Christi, & his similia, quæ in libro Euangeliorum referuntur, nō aliter ad fidem pertinere, quā per attributionē ad Deum; cuius notitiā in nobis promouere possunt. Deinde, quidquid sacris literis traditur, habet attributionē ad Deū tamquam ad causā finalem, exemplarem, & efficientem, & cōducit ad ipsius perfectiones manifestandas: nō enim scriptor faceres purè humanas, ac naturales propter se ipsas enarrat, sed quoniā ex ijs elucet perfectiones diuinæ propter admirabiles, multiplicesque effectus ipsarum, vel quoniam erant vmbra, ac figuræ operū supranaturalium, qui peculiari modo referuntur in Deum. At, inquiet aliquis, etiam omnia, quæcumque alijs doctrinis, & historijs traduntur, habere attributionē ad Deum: nec tamen propterea eorum considerationem pertinere ad Theologiam: quare nō sat esse attributionē, ut creaturæ pertineant ad obiectū secundarium. Respondeo disparē esse rationem: nam hic non querimus, quānā pertineant ad subiectū Theologiæ: sed supposito pertinere, inquirimus, pertineantne ad primarium, vel secundarium. Porro certū est fidē esse de reb⁹ diuinis, & creatis, & Theologiam circa easdē discurre: hoc verò posito dicimus Deum esse subiectum primarium, creaturas secundarium: quoniam hæ non, nisi per attributionem ad Deum, veniunt in considerationem Theologicam. Cur autem res aliæ creatæ, quæ non nituntur reuelatione diuina, non pertineant ad Theologiæ subiectum constabit; cū sermo erit de ratione formali obiecti Theologici.

Id verò hic est notandum, nullā omninò attributionē creaturæ ad Deum sat esse, ut reducatur ad subiectū Theologiæ, nisi adsit attributio ad primā veritatē reuelatē: hac enim posita iā notitia Dei, vel creaturæ habita ex motiuo reuelationis, est alterius ordinis ab ea, quæ ex principijs naturalib⁹ habetur: & cōsequēter creatura obiecta menti sub lumine reuelationis diuinæ, est apta

nata

V.

Ioan. 20.

Deus est subiectū primarium Theologiæ creaturæ secundarium.

VI.

Scot.	nata gignere notitiam eius Theologicam: vt enim rectè notauit Scotus, q. 3. prologi, §. <i>Aliter tamen</i>, eademmet historia relata à Moyse, si à prophano auctore referretur, haberet diuersum subiectum, quia quatenus à Moyse describitur, subiectum eius est Deus, quatenus verò à prophano scriptore esset, regni administratio, bella, & similia: & quamuis Scotus sentire videatur Deum per se propriè esse subiectum omnium, quatenus in ijs continetur, quomodo Deus mundum condiderit, humanum genus gubernauerit, miracula ediderit, & similia: non tamen hoc est necessarium: nam, licet huc tandem spectent eiusmodi historiae, id, quod formaliter narratur, interdum est res purè humana, vel naturalis, pertinet tamen per attributionem ad Deum: ad cuius maiorem notitiam perscribitur. Rationes huius attributionis numerat, & explicat Richard. q. 6. prologi, reducit autem ad quinque capita iuxta diuersitatem operum diuinorum. Est enim opus creationis, administrationis, restorationis, sanctificationis, ac retributionis, ad quæ reuocantur omnia creata quæ sacris literis continentur, vt ibidem dedit. Ad alia quinque capita reuocat omnia Aureolus q. vltima prologi, art. 4. propositione 2. singula vero horum inferuiunt agnoscendæ naturæ, perfectionibusque diuinis, vt colligitur ex dicto Ecclesiastici 43. <i>Consummatio sermonum ipse est</i>: quasi scopus omnis doctrinæ diuinitus reuelatæ sit ipse Deus, cuius agnitio per se primò, & præcipuè intenditur: quæ comparata sit acquisitus finis sermonum diuinorum.	tione cuius in subiecto naturalium scientiarum requiruntur partes, non propterea excludi debet à ratione subiecti, quia partibus caret: nam partes idè requirit Philosophus in subiecto, quoniam scientia totalis non vna, vel altera demonstratione, sed plurium aggregatione perficitur: & idè opus est, vt subiectum constet partibus, de quib⁹ variæ passiones demonstrantur. Deus autem propter eminentiam entitatis, ac perfectionis, & propter virtutalem distinctionem suorum attributorum continet innumeras veritates complexas de ipso demonstrabiles, quarum aggregatio est sufficiens ad constitutionem scientiæ totalis. Quod attinet ad passiones, respondetur cum S. Thoma in 2. scripto. q. 1. art. 2. ad 2. & Henrico citato, quamuis Deus non habeat propriè passiones, habere tamen aliquid loco passionum, scilicet attributa, quæ secundum nostrum modum intelligendi consequuntur substantia Dei.
Richard.	numera, & explicat Richard. q. 6. prologi, reducit autem ad quinque capita iuxta diuersitatem operum diuinorum. Est enim opus creationis, administrationis, restorationis, sanctificationis, ac retributionis, ad quæ reuocantur omnia creata quæ sacris literis continentur, vt ibidem dedit. Ad alia quinque capita reuocat omnia Aureolus q. vltima prologi, art. 4. propositione 2. singula vero horum inferuiunt agnoscendæ naturæ, perfectionibusque diuinis, vt colligitur ex dicto Ecclesiastici 43. <i>Consummatio sermonum ipse est</i>: quasi scopus omnis doctrinæ diuinitus reuelatæ sit ipse Deus, cuius agnitio per se primò, & præcipuè intenditur: quæ comparata sit acquisitus finis sermonum diuinorum.	Secundum argumentum tangit difficultatem inferius explicandam: nimirum vtrum in Theologia sint discursus, <i>quia</i>, & <i>propter quid</i>: nunc tamen breuiter respondeo formaliter nec esse, <i>quia</i>, nec <i>propter quid</i>: nam demonstratio, <i>propter quid</i>, procedit ex notioribus natura: demonstratio, <i>quia</i>, ex notioribus nobis secundum sensum, vel experientiam: at discursus Theologicus semper procedit ex notis lumine reuelationis diuinæ: atque adèd nō habet eam differentiam, quæ per se requiritur ad discursum, <i>quia</i>, vel <i>propter quid</i>: materialiter verò vtroque modo discurret Theologia: nam modò ex effectu reuelato discurret ad causam nō reuelatam, modò ex causa reuelata procedit ad effectum non reuelatum. Hoc posito respondeo maiorem propositionem non esse veram, si demonstratio, <i>propter quid</i>, aut <i>quia</i>, formaliter accipiat: nam qui ex hde humana discurret, nec habet propriè, ac formaliter discursum <i>quia</i>, nec <i>propter quid</i>. Si verò sumantur materialiter cōcedenda est, neganda verò assumptio, vt constat ex dictis. Probatio verò, <i>quia</i> confirmatur, solum procedit de demonstratione <i>quia</i>, & propter quid formali: ad has enim requiruntur ea, quæ in argumento recensentur; namque ad materiale fat est, vt ex causa, vel aliqua ratione priore cognoscatur effectus, vel ex effectu cognoscatur causa: siue causa in priore cognoscatur ex terminis, siue non: siue etiam in posteriore cognoscatur effectus per experientiam, siue non. Ad ea tamen, quæ videntur ostendere,
Aureol.	numera, & explicat Richard. q. 6. prologi, reducit autem ad quinque capita iuxta diuersitatem operum diuinorum. Est enim opus creationis, administrationis, restorationis, sanctificationis, ac retributionis, ad quæ reuocantur omnia creata quæ sacris literis continentur, vt ibidem dedit. Ad alia quinque capita reuocat omnia Aureolus q. vltima prologi, art. 4. propositione 2. singula vero horum inferuiunt agnoscendæ naturæ, perfectionibusque diuinis, vt colligitur ex dicto Ecclesiastici 43. <i>Consummatio sermonum ipse est</i>: quasi scopus omnis doctrinæ diuinitus reuelatæ sit ipse Deus, cuius agnitio per se primò, & præcipuè intenditur: quæ comparata sit acquisitus finis sermonum diuinorum.	VIII.
Eccles. 43.	numera, & explicat Richard. q. 6. prologi, reducit autem ad quinque capita iuxta diuersitatem operum diuinorum. Est enim opus creationis, administrationis, restorationis, sanctificationis, ac retributionis, ad quæ reuocantur omnia creata quæ sacris literis continentur, vt ibidem dedit. Ad alia quinque capita reuocat omnia Aureolus q. vltima prologi, art. 4. propositione 2. singula vero horum inferuiunt agnoscendæ naturæ, perfectionibusque diuinis, vt colligitur ex dicto Ecclesiastici 43. <i>Consummatio sermonum ipse est</i>: quasi scopus omnis doctrinæ diuinitus reuelatæ sit ipse Deus, cuius agnitio per se primò, & præcipuè intenditur: quæ comparata sit acquisitus finis sermonum diuinorum.	Theologus quomodo discursibus <i>quia</i> & <i>propter quid</i> vtatur.
VII.	Ad auctoritatem Philosophi respondeo in primis cum Alensi. 1. p. q. 1. m. 1. ad vltimum ipsum loqui de scientijs naturalibus, quarum subiecta habent partes saltem subiectiuas: quod non est necessariò requiring in scientia alterius generis, cui alioquin non desunt passiones, quæ ostendantur de subiecto. Henricus in summa, art. 19. q. 1. ad 4. Scotus, q. 3. prologi, §. <i>Ad primum argumentum primæ questionis</i>, Aureol. q. vltima. art. 5. ad 1. argumentum ex 5. obiectis, & Bassol. q. 3. §. vltimo nituntur aliquo modo tueri in Deo Philosophi dictum, dicunt enim personas diuinas habere se modo aliquo ad instar partium subiectarum: nam, licet Deus sit singulare subiectum non multiplicabile in plura, ratione tamen eiusdem singularis Deitatis reperitur in singulis personis. Hoc tamen nihil refert ad rationem partium subiectarum, quæ suapte natura exigunt diuersitatem in natura. Cum verò in Deo sit id, ra-	neque
In Deo singulæ personæ partes dici non possunt.		

neque eiusmodi discursus materiales per
causam, & effectum in Theologia reperi-
ri, respondéo, esto perfectionum diuina-
rum non sit vlla causa, esse tamen alias ra-
tiones aliarum nostro modo intelligendi
priorés: ideoque satis esse ad discursum,
propter quid, vt fufius loco citato exponam.
Deinde quamuis Triaitas personarum ex
effectis creatis nō possit ostendi, Theolo-
gum tamen posse circa illā discurrere, mo-
dō à prioré, si procedat à principijs ad prin-
cipiata: modo à posteriore, si ab his ad illa
discurrat. Denique, quamuis ex effecti-
bus naturalibus non possint ostendi con-
silia, ac decreta Dei supranaturalia, ta-
men quemadmodum ex effectibus, quos
videmus, cognoscere possumus ex par-
te prouidentiam Dei voluntariam in or-
dine naturæ, ita ex effectibus supranatu-
ralibus reuelatis venire possumus in noti-
tiam actuum liberorum Dei: nā quod ha-
bemus ex fide dicente Christo. Ioan. cap. 3.
*Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnige-
nitum daret*: posset Theologus agnoscere
per discursum, posita reuelatione incarna-
tionis verbi propter nostram salutem, col-
ligendo æternum Dei amorem erga nos
ex tam singulari beneficio.

IX. Ad tertium respondendum est, requiri
quidem ad primum subiectum, vt conti-
neat veritates omnes spectantes ad habi-
tum, vel adæquatē, vel saltem radicaliter,
ac remotē modo superius explicato: non
tamen requiri, vt omnes resoluantur ad
eius notitiam simplicem, nisi quando habi-
tus euidens est, vt Scotus aduertit. At ve-
rō habitus fidei est ineuidēs, sicut & Theo-
logicus, neque nititur absolutē visionē in-
tellectus, sed extrinseco testimonio: &
consequenter nō est opus, vt notitia Theo-
logica resoluitur in simplicem apprehen-
sionem subiecti. Respondetur etiam suo
modo resolui in Deum, quatenus & ipse
est prima causa omnium rerū creatarum,
quæ secundariō pertinent ad Theologiam,
& in ratione motiui vltima tandem reso-
lutio fit in ipsum, saltem quatenus sapiens,
ac verax est. Vltimum argumentum non
magis probat Deum non posse esse sub-
iectum fidei, vel Theologiæ, quā plera-
que alia reuelata, quæ vt plurimum singu-
laria sunt. Respondéo autem cum Richar-
do, quæst. 6. prologi ad 4. & Gregor. q. 4.
art. 2. in fine, Philosophum intelligendum
de ijs singularibus, quæ corruptibilia sunt,
neque habent proprias passiones sibi, & nō
alijs connaturales: Deus autē est ens maxi-
mē necessarium, & perfectum, solus ipse
vendicans perfectiones omnes simplici-

ter, quæ de ipso discursuē alia ex alijs
ostendi possunt, vt rectē notat Bassol. q. 5.
prologi, art. 2. condit. 1. Et idcirco ex eo,
quod sit ens singulare, non desinit esse
aptum subiectum habitus Theologici.

Ratio formalis, quæ, subiecti
Theologici non est re-
spectiua.

CAPVT V.

DICTUM est de primario subiecto, quod,
nempè Deo: restat dicendū sub qua
ratione terminatiua veniat in considera-
tionem Theologicam. Deus autem confi-
derari potest sub ratione adæquata, conti-
nente perfectiones omnes, ac rationes for-
males ipsius absolutas, & relatiuas, quæ est
Deitas: vel sub aliqua ratione particulari
inadæquata, quæ duplex esse potest: vel ab-
soluta, vt ratio sapientiæ, vel respectiua,
quæ etiam duplex est: vel ad intrā vnus
personæ ad alteram, vel ad extra totius S.
Trinitatis ad creaturas. F. Item in pri-
mis quorundam sententiæ. Id Bassol. q.
3. prologi, art. 2. §. Ex prædictis sententiarum
verbum diuinum esse præcipuum Theo-
logiæ subiectum: atque adeo iuxta horum
sententiam ratio, sub qua Deus considera-
tur à Theologo, erit respectiua ad intrā,
suaderi autem potest ex Ioan. 20. *Hæc autem
scripta sunt, vt credatis quia Iesus est filius Dei.*
Quibus verbis indicatur totam narratio-
nem Euangelicam esse à filio Dei, secun-
dum specialem rationem illij. Accedit illa
sententia Apocalypsis v. 10. *Ego sum al-
pha, & omega, principium, & finis*, nempè
Scripturæ reuelatæ. Secundō ratione. Quo-
niam eadē est ratio terminatiua, quæ, fidei,
& Theologiæ nostræ, ac scientiæ diuinæ, &
beatorum: huius autem ratio terminatiua,
quæ, est verbum diuinum: ergo & nostræ.
Assumptio ostēditur, quidquid enim Deus
intelligit, in Verbo diuino intelligit; ne-
que ad vllam rem notitia eius terminatur
aliter, quā si sit expressa, & repræsentata
secundum esse intellectum in Verbo diui-
no: & beati dicuntur videre Verbum, &
res in Verbo: ergo sub eadem ratione fi-
des, ac Theologia nostra cōsiderat obiecta
Theologica. Et confirmatur, quoniam ra-
tio motiua sumitur à ratione terminatiua,
quæ: sed ratio motiua fidei, quæ est Verbum
Dei externum, sumitur à Verbo Dei inter-
no, & æterno: idcirco enim externum est
infallibile, quia conformatur interno: vn-
dē in c. 1. Ecclesiastici habetur. *Fons sapien-
tiæ verbū Dei in excelsis*; ergo ratio filiationis

Bassol.

I.

Verbum di-
uinū secun-
dum quosdā
præcipue
Theologiæ
subiectum.
Bassol.

Ioan. 20.

Apocal. vlt.

Ecclesiast. 1.